Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 424/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen pk-yritysten kasvumahdollisuuksien vahvistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Henrik Wickströmin / r näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 424/2024 vp:

> Aikooko hallitus valmistella erillistä kasvupakettia pk-yrityksille osana Risto Murron kasvutyöryhmän työtä, jonka pohjalta hallitus tekee linjauksia uusista kasvutoimista ensi kevään kehysriihen yhteydessä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus on parhaillaan valmistelemassa useita kasvuyrityksiin ja –yrittäjyyteen liittyviä toimia. Erillistä päätöstä pk-yritysten kasvupaketin valmistelusta ei ole tehty. Työ- ja elinkeinoministeriö on tehnyt myös ehdotuksia Risto Murron työryhmälle tarvittavista uusista toimista. Seuraavassa on avattu käynnissä olevia toimia kasvuyritysten – ja yrittäjyyden edistämiseksi.

Hallitusohjelmassa itsessään on jo paljon toimenpiteitä, jotka tukevat yritysten kasvua. Näitä toimenpiteitä ovat mm. Suomen T&K-menojen kasvattaminen 4 %:iin BKT:stä vuoteen 2030 mennessä, työmarkkinauudistukset, hallinnollisen taakan keventäminen, lupaprosessien nopeuttaminen, toimet puhtaan siirtymän edistämiseksi jne. Hiljattain on myös päivitetty edellisellä hallituskaudella valmisteltua valtioneuvoston periaatepäätöstä yrittäjyydestä.

Lisäksi hallitusohjelmassa esitettiin useita hankkeita, joilla pyritään tunnistamaan uusia kasvutoimia. Näistä mainittakoon Teollisuuspoliittinen strategia ja Kasvuyrittäjyyden ohjelma. Teollisuuspoliittisessa strategiassa ehdotetaan lisätoimia haasteisiin, joissa julkisen vallan toimilla voidaan tuottaa lisäarvoa suomalaiselle teollisuudelle. Strategia perustuu ensisijaisesti horisontaalisiin, uudistumista tukeviin toimenpiteisiin, joilla kohennetaan teollisuuden yleisiä toimintaedellytyksiä ja vaikutetaan yritysten toimintaympäristöön toimialasta riippumatta, vääristämättä markkinoita. Teollisuuspoliittinen strategia valmistuu vuoden loppuun mennessä.
Parhaillaan valmisteltavassa Kasvuyrittäjyyden ohjelmassa (sis. Mittelstandin) on ehdotuksia työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan toimijoiden - Business Finlandin, Finnveran, ELY-keskusten, Tesin (Suomen Teollisuussijoituksen) ja VTT:n (Teknologian tutkimuskeskus VTT) toimen-

piteitä, joilla terävöitetään kasvuyritysten palveluita ja rahoitusta sekä toimijoiden välistä yhteistyötä. Lisäksi ohjelmassa on ehdotuksia toimenpiteistä, joiden avulla voidaan parantaa kasvuyritysten toimintaympäristöä kasvuun ja uudistumiseen kannustavammaksi.

Merkittävä osa kasvuyritysten kasvun haasteista liittyy rahoitukseen mm. pääomarahoituksen ja pankkirahoituksen saatavuuteen. Pääomarajoituksen määrää voidaan lisätä useilla erilaisilla toimilla, kuten Suomen Teollisuussijoitus Oy:n (Tesin) hallitusohjelman mukaisella uudistuksella, jolla pyritään vahvistamaan kasvavien yritysten ja uusien toimialojen rahoitusmahdollisuuksia mm. lisäämällä oman pääoman ehtoista rahoitusta. Uudistettu Tesi on pääomasijoitustoimintaa harjoittava ja valtion teollisuuspoliittisista sijoituksista vastaava yhtiö, jonka tarkoituksena on edistää erityisesti suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten kasvua sekä uudistaa suomalaista teollisuutta ja elinkeinorakennetta.

Finnveran kotimaan lainojen ja takausten tarkoitus on parantaa ja monipuolistaa erityisesti pk-yritysten rahoitusmahdollisuuksia. Finnveran kotimaan rahoitus kohdistuu valtaosin strategian painopistealueille eli aloittaville, kasvaville ja kansainvälistyville yrityksille sekä niiden kasvu-, investointi-, omistajanvaihdos- ja vientihankkeisiin. Pankkijärjestelmän kiristynyt sääntely on johtanut valtiollisten toimijoiden kuten Finnveran lisääntyneeseen merkitykseen pk-yrityksen rahoituksen saatavuudessa.

Finnvera pyrkii jatkuvasti kehittämään toimintaansa ja rahoitustuotteitaan, jotta se pystyisi mahdollisimman hyvin vastaamaan markkinapuutteisiin. Tästä voidaan mainita esimerkkinä parhaillaan käynnissä ja rajoitetun ajan tarjolla oleva laina, joka on suunnattu mikroyritysten kasvuun. Samalla on tarkoitus seurata ja selvittää mikroyritysten rahoituksen saatavuutta sekä kyseisen lainaohjelman vaikuttavuutta.

TEM:n tahtotilana on vahvistaa oman hallinnonalan toimijoiden yhteistyötä palvelu- ja rahoituspolun vahvistamisessa yhteistyössä yksityisen ja EU-rahan kanssa. Euroopan investointirahaston (EIR) tarjoaa pk-yrityksille rahoitusta kasvuun ja liiketoiminnan laajentamiseen sekä mahdollistaa investointeja vähäpäästöisiin teknologioihin.

Tuleville elinvoimakeskuksille valmistellaan myös uutta rahoitusmekanismia, jolla edistetään pk-yritysten tavoitteellista T&K-toimintaa. T&K-rahoituksen monivuotisen suunnitelman mukaisesti T&K-lisärahoitusta kohdennetaan kilpailullisin menettelyin tulevien elinvoimakeskusten kautta pk-yrityksille, jotka sitoutuvat pitkäjänteisesti lisäämään ja vahvistamaan uudistavaa T&K-toimintaansa. Rahoitusta esitetään kohdennettavaksi JTS 2026-2029 prosessissa mittakaavaltaan tarkoituksenmukainen T&K-rahoitussuunnitelman mukainen rahoitus. Toimenpiteen tavoitteena on innovaatio- ja kansainvälistymispotentiaalia omaavien pk-yritysten T&K-, kasvu- ja kansainvälistymispotentiaalin hyödyntäminen mahdollisimman laajasti koko maassa huomioiden ELY-keskusten (tulevien elinvoimakeskusten) laaja yritysrajapinta ja alueelliset yrityspalveluverkostot. Elinvoimakeskusten T&K-rahoitus on tarkoitus kohdentaa erityisesti pienille ja keskisuurille,

myös kotimarkkinoilla pääosin toimiville, innovaatio-, kasvu- ja kansainvälistymispotentiaalia omaaville yrityksille (Team Finland-palvelupolun alkupää).

Elinvoimakeskusuudistuksen yhteydessä vahvistetaan säädöstasolla rahoituksen ohella elinvoimakeskusten roolia ja tehtäviä liittyen muun muassa yritysten aktivointiin, neuvontaan, palveluohjaukseen sekä verkostotyöhön. Tavoitteena on alueen yritysten kestävän kasvun, TKI-toiminnan, kansainvälistymisen ja kilpailukyvyn edistäminen. Tulevien elinvoimakeskusten verkostotyöhön liittyvät tehtävät koskevat muun muassa Team Finland-verkostotyötä yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi sekä vuonna 2025 aloittavien kunnallisten työvoimaviranomaisten kanssa tehtävää yhteistyötä yritysten osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi.

ELY-keskusten EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman (2021–2027) mukaista rahoitusta kohdennetaan pk-yritysten kasvua, uudistumista ja TKI-toimintaa sekä vähähiilisyyttä ja digitaalisuutta edistäviin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Pk-yritysten T&K-toiminnan tukeminen kasvun edistämiseksi on rahoituksen keskeinen painopiste, rahoitetuista hankkeista jo yli 60 % sisältää T&K-toimia. ELY-keskuksilla (tulevilla elinvoimakeskuksilla) on EU-ohjelmakauden (2021–2027) aikana käytettävissä yritysrahoitusta vuosittain keskimäärin noin 100 milj. euroa, josta lähes 70 % kohdentuu Itä- ja Pohjois-Suomeen. Rahoitusta kohdennetaan mahdollisimman vaikuttaviin, pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukeviin kehittämis- ja investointihankkeisiin.

Lisäksi yrityksillä on jo käytettävissä Business Finlandin rahoitus uudistumiseen ja kasvuun. Business Finlandin yrityksille myöntämän rahoituksen tavoitteena on nopeuttaa elinkeinoelämän uudistumista ja edistää uutta osaamista, kannustaa riskipitoiseen TKI-toimintaan sekä vahvistaa tätä kautta kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla. Business Finland tarjoaa yrityksille rahoitusta avustuksina ja lainoina. Avustuksia myönnetään aloittavien, pk-yritysten ja suurten yritysten TKI-hankkeisiin. Talousarvioesityksessä Business Finlandin avustusvaltuus vuodelle 2025 on kaikkiaan 540,5 miljoonaa euroa ja lainavaltuus 156,8 miljoonaa euroa. Yrityksille myönnettävästä rahoituksesta aloittaville ja pk-yrityksille kohdistuu arviolta reilut 60 prosenttia. Suurten yritystenkin TKI-rahoituksesta suuri osa ohjautuu alihankintojen kautta edelleen pk-yrityksille ja tutkimuslaitoksille. Lisäksi merkittävä osa Business Finlandin toiminnasta toteutetaan ohjelmatoimintana yritysten kasvu- ja vientipotentiaalin kannalta keskeisissä teemoissa. Ohjelmatoiminta kattaa yritysten neuvonta- ja sparrauspalvelut, verkottamisen sekä rahoituspalvelut. Business Finlandin vienninedistämispalveluita suunnataan erityisesti pk-yritysten kansainvälistymisen ja viennin vahvistamiseen.

Helsingissä 27.11.2024
Elinkeinoministeri Wille Rydman